

سازمان‌های مردم‌نهاد (N.G.O.) و منابع مالی آنها

سازمان‌های مردم‌نهاد یا N.G.O.، تشکل‌های برخاسته از میان مردم، برای ارائه خدمت به مردم هستند. سازمان‌هایی که به دور از اهداف مادی و یا انتظار حمایت سیاسی، توسط داوطلبان مردمی تشکیل و اداره می‌شوند. طبیعی است که فعالیت در این تشکل‌ها کاملاً افتخاری و رایگان است ولی به هر حال هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر این سازمان‌ها باید به گونه‌ای تأمین گردد. چون حفظ استقلال و عدم وابستگی، یکی از ویژگی‌های اصلی N.G.O. ها می‌باشد، بنابراین منابع تأمین مالی آنها از اهمیت زیادی برخوردار است. این سازمان‌ها با سه روش می‌توانند منابع مورد نیاز خود را تأمین نمایند. روش اول، استفاده از الگوی وقف در فرهنگ مذهبی تشیع می‌باشد. در این روش فرد یا خانواده‌ای تأمین مالی سازمان و تشکل عام‌المنفعه را عهده‌دار می‌شود و چون اهداف آن نیز از پیش تعیین و اعلام شده است، افراد علاقمند با پیوستن و همکاری با آن، با حضور خود عملاً روش اداره سازمان را تأیید می‌کنند که خود نوعی انتخاب به شمار می‌رود. روش دوم تأمین مالی سازمان به صورت گروهی توسط مؤسسين و فعالان آن می‌باشد که این روش نیز مشابه روش اول ولی با گستردگی بیشتر از نظر تأمین مالی سازمان می‌باشد. در این روش پرداخت حق عضویت یا شهریه با ارائه کمک به تشکل مورد علاقه فرد، صورت می‌گیرد. روش سوم اعلام عمومی و جلب کمک‌های مردمی از طریق اعلان در جراید و غیره می‌باشد که شرایط متفاوتی را برای سازمان به وجود می‌آورد و تعهدات خاصی را به عهده مدیران آن می‌گذارد، که مهم‌ترین آن شفاف بودن هزینه‌ها و درآمدهای سازمان و لزوم گردش و تغییر پذیر بودن مدیریت سازمان الزامی است. این روش که جلوه مردمی بیشتری به سازمان می‌دهد، عملاً می‌تواند با تأمین مالی قابل توجه N.G.O. را برای ارائه خدمات بیشتر توانمند سازد، البته در این روش علاوه بر غیرقابل پیش‌بینی بودن منابع مالی، بی‌ثباتی مدیریتی و امکان بروز اختلاف و ایجاد دسته‌بندی در سازمان را نمی‌توان نادیده گرفت. مطلب را با ذکر شاهد مثالی تاریخی به پایان می‌رسانیم که نشان می‌دهد تلاش برای تأمین مالی و رفع نیازمندی‌های یک سازمان در جهت انجام خدمات عام‌المنفعه خود دارای ارزشی معادل فعالیت در این سازمان‌هاست و همواره باید با افتخار به آن مبادرت نمود. مرحوم آیت‌الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی مؤسس حوزه علمیه قم، همواره از نظر تأمین هزینه‌های مالی حوزه و پرداخت شهریه طلاب در مضیقه بود، شهریه‌ای که حتی در صورت پرداخت به موقع به سختی کفاف زندگی طلاب را می‌کرد. علیرغم این مشکل مرحوم شیخ مکرراً به مسئولین دریافت وجوهات و پرداخت شهریه تأکید می‌کرد، شما حق مطالبه از اشخاص را ندارید، فقط مجاز به اعلام نیاز به آنها، بدون پی‌گیری نتیجه هستید!

یاد آن بزرگوار و همه کسانی که از میان مردم برخاسته و برای مردم تلاش کرده‌اند، گرامی باد.

دکتر حسین اعرابی